

նացող ղեկավար գործակից կ'ըլլայ Ասատուծոյ ու կը յաւերթանայ իր այս գործին մէջ, ինչպէս Ասատուծոյ իր ստեղծագործութեամբը: Ահա՛ գիրքը իր ամբողջական ու վերացեալ ձևին մէջ: Հոգեշնորհ Հեղինակը այս հատորին, զիացած է փուլ առ փուլ ճշգրէ կեանքի պատճառին, անոր զարգացման, ամուսնութեան հոգեհարազատ ընտրութեան, ծնողութեան և անոր մեծ գերին հանգամանքները, և լուսաւորել զանոնք բնախօսական, հոգեբանական, բնկերային, գեղագիտական և կրօնական այն բոլոր տուեալներով, որոնք կեանքը կ'ընեն արժէքաւոր, նպատակաւոր և սուրբ:

Հատորը լեցուն է թելադրիչ և օգնիւ մտածումներով, և կ'արժէ որ անոնարի գիրքը ըլլայ ամուսնական կեանքը սկսած ու անոր պատրաստուող բոլոր գոյգեղուն: Եւ բոլոր անոնց, որոնք կ'ուզեն որ կեանքը իմաստ մը, նպատակ մը, և քաղցրութիւն մը ըլլայ մեր այս մտորակին վրայ, երբ աշխարհի խաչատուած ճամբաներու մէջ մարդկային նաւաբեկուած կեանքերու հնչիւններ ու կոծեր տակաւ կը շատնան: Ոմանք՝ ոսկիէն, ուրիշներ՝ տիղմէն կը կարծեն ծծել երջանկութեան փափաքուած շիթերը: Այս հատորը այդ նպատակն ու ձգտումը իմաստի և մեթոտի վերածելու գեղեցիկ ճիգն է: Բարիք է զայն ընթեռնուել:

Դիտողութիւն մը միայն. որքա՛ն աւելի օգտակար պիտի դառնար այս գիրքը, եթէ լեզուն նուազ սեթեմեթեմ ըլլար, և կեանքը կազմակերպող յարացոյցներէ աւելի, հեղինակը տարիներու իր փորձառութեան դասը պարզ՝ բայց ձուլ իրականութեամբ բերէր մեղի, վասնզի կեանքը միշտ աւելի է հրահանգէն: Հակառակ ասոր սակայն հատորը պատիւ կը բերէ հեղինակին, և մենք կը շնորհաւորենք զինք իր գեղեցիկ յառաջադրութիւններուն և արդիւնքին համար: Իցիւ թէ շատնար այս մտահոգութիւններով և պատրաստութեամբ եկեղեցւոյ պաշտօնեաներու թիւը. այն ատեն թերևս մեր հանրային ու բարոյական կեանքը տարբեր ըլլար:

Հոգ. Տ. Հայկազուն Քհնյ. Ոսկերիչեանի գիրքը գեղեցիկ իրագործում մը եւ բարիք մըն է մեր ընտանեկան աղքատ գրադարաններուն՝ ինչպէս կեանքերուն համար:

Ե. Վ. Տ.

ՆՕԹՔ ԵՒ ՆԻՇՔ

«Ազգարար» շաբաթաթերթի Ա. թիւին մէջ Մ. Ասլանեանի ստորագրութեամբ «Սիոն»-ի մասին երկու սխեմա նկատողութիւններ կային: Պիտի չպատասխանէինք, եթէ երբեք մեր պարզած մտածումներուն տրամադծօրէն հակառակ վերագրումներ չըլլային բնոյցուած «Սիոն»-ի հասցէին: Այլապէս պիտի նկատէինք եղածը՝ աղմուկ հանելու, ուշադրութիւն ստեղծելու հետապնդում մը, կամ անտեղի վերագրածութիւն՝ հաւանական հաշիւներու խնդիր:

Ձեռք պատասխաներ «Սիոն»-ի լեզուական արտայայտութիւններուն համար իր ըրած հակասական խօսքերուն, երբ տեղ մը մաքուր եւ օրինակելի հայերէն՝ կ'որակէ «Սիոն»-ի լեզուն, քիչ մը վար «Հայկազեան Բառարանէն թխմուած խժուր խօսքեր» կը նկատէ զայն: «Սիոն»-ի խմբագրութիւնը իր «մանկութեան» չըջանը վաղուց անցուցած է, ու Հայկազեան Բառարանին պէտք չունի ինքիւնք արտայայտել կարենալու համար: Թող թէ այդ վերագրումը ոչ մէկ իմաստ ունի, վասնզի «Սիոն»-ի խմբագրականները իրենց լեզուով Հայկազեան Բառարանը յիշեցնելէ շատ հեռու են:

Հոս կ'ուզէինք անդրադառնալ միայն այն երուցումներուն, զորս «Ազգարար»-ը ըրած է «Սիոն»էն, կարգ մը նախադասութիւններ իրենց տեղերէն տարանջատելով եւ տալով անոնց իր ուղած մեկնութիւնը, առանց նկատի ունենալու նախընթացն ու վերջաւորութիւնը, և առանց զանոնք հասկնալ ուղեղու՝ կարգին այն մատնանշումներուն, որոնք պարսաւներ ըլլալէ աւելի՝ մեր ժողովուրդի ներքին և արտաքին հզօր ցաւը պատմող իրողութիւններէն էին, սփիւռքի ստուերաշխարհին մէջ: Այս երկրորդ պարագան խիստ ուշադրաւ է եւ չարագրացներ «Ազգարար»-ի «Մեր Ուղեղութիւնը» առաջնորդող յօդուածին ազգարարութիւնը թէ «յետին նկատումներ եւ չիլ հաշիւներ տեղի պիտի չունենան իր մօտ»: Վասնզի «Ազգարար»-ի գրածը առնուազն շիլ դատում մըն է:

«Սիոն» մեր շատ մը ցաւերու շարքին, ըսած էր նաեւ թէ, «մեր յեղափոխութիւնը օտնահարեց մեր աւանդութիւնը»: Եւ Անթիլիասի ընտրութեանց ակնարկելով կը յարէր, թէ «Հայոց ժողովուրդով պայմանաւոր կաթողիկոս մը հատուածական գաղափարաբանութեանց պայքարի ցուցատախտակ մը եղաւ»: Իրողութիւն մը, որ առնուազն պատմական է այլեւս, որուն կրնայ վկայել զբախտ ատենագրութիւնը այդ ընտրութեան: Ու զարձեւալ ակնարկելով մեր ընտանիքի, մեր լեզուի և մեր դպրոցներու օտարացման, այլասերման և տկարացման, յերկրումներ չէր որ կ'ընէինք, ոչ ալ լուսնային եղիւթութիւններ կը յայտարարէինք, այլ կ'ակնարկէինք իրողութիւններու, որոնց զբախտաբար ամէն օր հանդիսա-

տես ենք սփիւռքի այս բացաստաններուն վրայ և մեր ժողովուրդի կեանքէն ներս:

Հետեւաբար «Սիւն» «Թեթևութեամբ չըսելու համար տղայութեամբ» չէր մօտենար հարցերու դանտք քմահաճ պարտաւորութեան նշանակ ընելով իրեն, ինչպէս կ'ընէ «Աղղարար»ը:

Աղղարները որոնց մօտեցանք, ախտախուժման ներքէնը որոնք ըրինք մեր օրերու յատուկ իրադարձութիւններու ընդմէջէն, պարկեշտ և բարեմիտ ընթերցողի մը համար ուրիշ բան չեն ներկայացնենք, բայց այն հոգեկան տագնապը միայն, որ սփիւռքի մեր ժողովուրդինն է այսօր, և ոչ թէ անոնց մէջ այս ու այն հասցէներու ակնարկութիւններ պրպտել ու գտնել ջանացողի տխուր հասկացողութիւնը:

«Սիւն»ը Հայ Եկեղեցւոյ օրգանն է, եթէ ան կը գերզնահատէ դարերու աւանդ այդ ժառանգութիւնը, կ'ընէ դայն ամենախոր գիտակցութեամբ, երբ արտասահմանի տեղային իրականութեան մէջ մեր պահպանման բոլոր աղղարներէն ամենէն կարեւորն ու օգտագործելին Հայ Եկեղեցին կը յայտարարէինք, կ'ըսէինք այս, ոչ անշուշտ յանուն կղերականութեան գաղափարին, այլ այն առաւելութիւններուն, որ Եկեղեցին հակառակ իր դժբախտութիւններուն դեռ ունի այսօր, մեր օտարութիւններու մէջ, ըլլալու համար այս օրերու ամենէն ընդունակ գիտիւնը, որ կարելի ըլլայ իրագործել մեր ողբէն, իմացական և նոյնիսկ ազգային բարձրագոյն ձգտումները:

Կրնա՞յ ըսել Մ. Ասլանեան թէ մեր ախտախուժները յերկարածոյ էին և «Թեթևութեամբ ու տղայութեամբ» դատուած: «Սիւն»ի խմբագրականները, կը կրկնենք, մեր ժողովուրդի ցաւը միայն կը պատմէին, թուումն ընելով անոր այլուրացումին և քայքայման ախտախուժներուն: Կը ցաւինք որ «Աղղարար»ը փոխանակ մեզի հետ այդ ցաւը բաժնէր, կը ջանայ մատնանշել պարտաւոր, որոնք սակայն այդ մտածումով հոն եկած չէին:

«Ոչ քարոզ և ոչ քար», երբ գիտենք թէ առաջինը կոնակներով կը զիմաւորուի, և երկրորդը՝ ցեխով: «Սիւն» բիւզանդական վէճեր ստեղծելու համար չի գրեր իր խմբագրականները, և շատ հեռու է այն սահմաններէն, որուն աննկուն պահակը կը փորձէ ցոյց տալ ինքզինքը Մ. Ասլանեան:

ԽԽԲ.

Ս. ՅԱԿՈԲԻ ՆԵՐՍԷՆ

Կը ղենք այստեղ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր՝ Քէնթըրպրիի ձերսեւազարդ արքեպիսկոպոսին ուղղած նամակը, և անոր ի պատասխան այս ամսուն մէջ ստացուած շնորհակալութեան գիրը:

Երուսաղէմ, 26 Մայիս 1942

2երդ Շնորհագրագրութիւն

Խորապէս յուզեց մեր սիրօր 2եր Շնորհագրագրութեան Քէնթըրպրիի պատմական Աթոռէն հրաժարման յուր:

Մեր եղբայրական պատեր կը զգամ աղօթել որ հօգոն Աստուած, իր շնորհաց պարգեւին արժանի ընդունի այն մեծ ու ազնիւ ծառայութիւններ, զոր 2երդ Շնորհագրագրութիւնը բազմաթիւ տարիներէ ի վեր մատուցած է Անգլիական Եկեղեցւոյն ու ազգին:

Հիմաւնեմ կը յիշեմ այն անձնական ծանօթացումը զորս ունեցանք 2երդ Շնորհագրագրութեան հետ, ատենամէկ տարիներ առաջ, ի Ս. Երկիր 2երդ Շնորհագրագրութեան ուխտաւորութեան ընթացքին:

Այն խառնակ տաւառութիւնը զոր 2երդ Շնորհագրագրութիւնը ստեղծեց Պաղեստինի ժողովուրդի սրտին ու մեքին մէջ, ոսկեայ տառերով պիտի արձանագրէ 2երդ Շնորհագրագրութեան այդ ուխտաւորութիւնը Ս. Երկրի տարեգրութեան մէջ:

Մեր մօտական աղօթքը պիտի ըլլայ 2եր Շնորհագրագրութեան համար մնալ տակաւին կասաբալ առողջութեամբ եւ ուժով, առաջնորդելու եւ խնամարկելու համար Եկեղեցին տակաւին բազմաթիւ տարիներ եւ տեսնելու Բրիտանական կայսրութեան փառաւոր ու մօտաւոր յաղթանակը այն անուոր պայքարին մէջ, որ այժմ կը մղուի ազատութեան եւ խաղաղութեան բռնամիտութեամբ դէմ:

Կը հաւատամք թէ այդ յաղթանակը պիտի ըլլայ նոյն ատեն յաղթանակը արդարութեան եւ իրաւունքի ինչպէս օրհնութեան՝ բոլոր այն ազգերուն՝ որոնք արիւնքով են ու տառապած բազմաթիւ դարերէ ի վեր ազատութեան եւ խաղաղութեան համար:

Կ'աղօթեմ որ Աստուած իր ողորմութեամբ փառացնէ այդ յաղթանակը ի փառս իր բազաւորութեան:

Մեր ջերմագին ողջոյններով մնամք

2երդ Շնորհագրագրութեան եղբայր ի Քրիստոս
ՊԱՏՐԻԱՐԷ ՆԱՅՈՅ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ

Պալլիւր, Թայիլոն, Արկիլլ.

20 Օգոստ. 1942

2երդ Ամենապատասխանութիւն

Շնորհակալ եմ ի բոլոր սրէ ձեր այնքան ազնիւ Մայիս 26 թուակիր նամակին համար, զոր խորապէս զգացած եմ վերիշուածով իմ այն այցելութեան, զոր տուի 2երդ Ամենապատասխանութեան երբ ես Երուսաղէմ կը գտնուէի տանքով տարիներ առաջ, եւ այն մեծ ազնուութեանք որով ընդունեցիք զիս: Յաւանք եմ որ պիտի շարունակէք տակաւին ձեր աղօթքները իմ համար, թեւ այժմ վառ եմ դրած իմ մեծ պատգովն լուրը, եւ կը բաժնեմ 2եր փափաքը որ այն զարհուրելի պատերազմներէն դուրս գայ միջազգային կեանքի աւելի լաւ կարգ մը եւ այժմ նրճուած ազգեր վերականգնելին իրենց ազատութեան մէջ:

Թող ամէն օրհնութիւն ըլլայ 2եր եւ Երուսաղէմի 2եր համայնքին վրայ:

Հաւատացէ՛ք ինձ ըլլալ
ի Քրիստոս հաւատարմ եղբայր 2եր
ԼԱՆԿ-ԱՅ-ԼԱՄՊԷԹԶ ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍ